

อัตลักษณ์ผ้าและเครื่องแต่งกายธุรกิจโอท็อป 5 ดาว อำเภอเมือง จังหวัดยะลา Fabric and Costume Identity of 5-Star OTOP Business of Amphoe Muang Yala Province

อัปสร อีซอ ปวีณา เจาะอารง สุธิดา เลขาวิจิตร มนัส สุทธิการ ชรีฮาน ยีแวง และวีโรจน์ ไพบุลย์เวชสวัสดิ์

Apsorn E-sor, Paweena Jeharrong, Sutida Lekhawichit, Manus Suttikarn,
Chareehan Yeewea and Wiroj Phaiboonvessawat

สาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 95000

Program in Marketing, Faculty of Management Sciences, Yala Rajabhat University, Muang, Yala 95000, Thailand

*Corresponding author, e-mail: apsornyru@gmail.com

(Received: Jan 21, 2020; Revised: Apr 2, 2020; Accepted: Apr 23, 2020)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ผ้าและเครื่องแต่งกายธุรกิจโอท็อป 5 ดาว อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ลักษณะเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ประกอบการธุรกิจโอท็อปประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย ระดับ 5 ดาว อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ที่ได้รับการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 5 ราย โดยแบบสัมภาษณ์เจาะลึก จัดแบ่งข้อมูลเป็น 5 ส่วน ประกอบด้วย ข้อมูลประเภทผลิตภัณฑ์ที่พัฒนา อัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ แนวคิดที่มาของอัตลักษณ์ กระบวนการจัดทำผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างอัตลักษณ์ และผลที่เกิดขึ้นภายหลังการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามอัตลักษณ์ ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จะถูกนำไปวิเคราะห์ สังเคราะห์ เปรียบเทียบ และเขียนพรรณนาเชิงเหตุผล ผลการวิจัยอัตลักษณ์ผ้าและเครื่องแต่งกายธุรกิจโอท็อป 5 ดาว อำเภอเมือง จังหวัดยะลาทั้ง 5 ธุรกิจ เป็นดังนี้ 1) อัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ธุรกิจอาดือนันบาติก ได้แก่ ผ้าบาติก ลายหินอ่อน เทคนิคสี 3 ชั้น 2) อัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ธุรกิจเก๋บาติก ได้แก่ ผ้าบาติกลายกล้วยหิน เทคนิคสี 3 ชั้น 3) อัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ธุรกิจศรียะลาบาติก ได้แก่ เทคนิคผลิตผ้าปะลาจิงตัวบล็อคไม้ ลวดลายผสมผสานวัฒนธรรม 4) อัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ธุรกิจกลุ่มปักผ้าคลุมผมสตรีมุสลิมสัมพันธ์ ได้แก่ ผ้าคลุมผมบาวาและคริสตัลแท้ เทคนิคปักที่บสอยไหมและเดินเส้นฉลุโยง 5) อัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ธุรกิจเยาวชนบือแนบาติก ได้แก่ ผ้าบาติกลายดอกกุหลาบประยุกต์ ใช้วัตถุดิบสีธรรมชาติ ซึ่งจากการสังเคราะห์อัตลักษณ์ผ้าและเครื่องแต่งกายดังกล่าว จะเห็นได้ว่ามาจากการเลือกใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพและแตกต่าง การออกแบบลวดลายที่มีเรื่องราวที่แตกต่าง และการใช้เทคนิคผลิตขั้นสูงที่แตกต่าง

คำสำคัญ : อัตลักษณ์ ผ้าและเครื่องแต่งกาย ธุรกิจโอท็อป 5 ดาว จังหวัดยะลา

Abstract

This research was aimed to study fabric and costume identities of 5-star OTOP businesses of Amphoe Muang, Yala province. The research was a qualitative issue. Data collection was performed via in-depth interview of 5-star level entrepreneurs selected as tops of One Tambon One Product categorized in fabric and costume businesses of Amphoe Muang, Yala province, which totaled to 5 entrepreneurs. Interview instrument was formed with 5 parts comprised of developed product type, product identity, original concepts of identity, production process according to identity, and results after product development according to identity. The in-depth interview information derived was brought to perform analysis, synthesis, comparison, and rational descriptive writing. Results of the research were as follows. 1) Product identity of Aduenan Batik business was 3-color-layer technique marble print design batik. 2) Product identity of Kae Batik business was 3-color-layer technique Saba banana print design batik. 3) Product identity of SriYala Batik business was Palangring fabric with wooden-block technique and mixed culture design. 4) Product identity of Muslim Women Relation Hijab Needlecraft Group business was real bawa hijab and Swarovski crystals, dense-stitched perforated rose print design with silk sewing stuck. And, 5) Product identity of Buenae Youth Batik business was modified rose print design batik using natural color

material. When the identities of fabrics and costumes were synthesized, it was seen that they were originated from selection of quality and distinct materials, print design and story reflecting identity, and application of distinctively advanced manufacturing technique.

Keyword: Identity, Fabric and costume, 5-star OTOP business, Yala Province

บทนำ

โครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” (One Tambon One Product: OTOP) เป็นโครงการที่ส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น สร้างชุมชนให้เข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างงาน สร้างรายได้ ด้วยการนำทรัพยากรภูมิปัญญาในท้องถิ่น พัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีจุดเด่นและมูลค่าเพิ่มเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ สอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของท้องถิ่น โดยรัฐบาลพร้อมที่จะเข้าช่วยเหลือด้านความรู้สมัยใหม่ และการบริหารจัดการเพื่อเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์จากชุมชนสู่ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทั้งนี้การดำเนินงานของโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นไปภายใต้หลักการพื้นฐาน 3 ประการ อันได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล พึ่งตนเอง และคิดอย่างสร้างสรรค์ และการสร้างทรัพยากรมนุษย์ (Secretarial Subdivision of the National OTOP Administrative Board, 2017, Online)

โครงการ OTOP Product Champion- OPC เป็นโครงการที่ดำเนินการโดยกรมพัฒนาชุมชน ซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ (กอ.นตผ) เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์เพื่อการส่งออก โดยการคัดสรรผลิตภัณฑ์โอท็อป ระดับจังหวัด ภูมิภาค และประเทศ แบ่งหมวดหมู่ของผลิตภัณฑ์ออกเป็น 5 กลุ่ม อันได้แก่ อาหาร, เครื่องดื่ม, ผ้าและเครื่องแต่งกาย, ของใช้ ของตกแต่ง ของที่ระลึก และสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร ด้วยการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์จาก 3 หลักเกณฑ์อันประกอบด้วย หลักเกณฑ์ด้านผลิตภัณฑ์และความเข้มแข็งของชุมชน หลักเกณฑ์ด้านการตลาดและความเป็นมาของผลิตภัณฑ์ และหลักเกณฑ์ด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์ นำมาซึ่งการกำหนดกรอบในการจัดระดับผลิตภัณฑ์ (Product level) ออกเป็น 5 ระดับ ตั้งแต่ 1 ดาว ถึง 5 ดาว ซึ่ง 1 ดาว จัดเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีจุดอ่อนมากและพัฒนายาก, 2 ดาว จัดเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถพัฒนาได้ มีการประเมินศักยภาพเป็นระยะ, 3 ดาว เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพระดับกลาง สามารถพัฒนาสู่ระดับ 4 ดาวได้, 4 ดาว จัดเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีศักยภาพ เป็นที่ยอมรับระดับประเทศ และสามารถพัฒนาสู่สากล, 5 ดาว เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพมาตรฐาน หรือมีศักยภาพในการส่งออก (Bureau of Local Wisdom and Community Enterprise Promotion, 2015, Online)

ปัจจุบันประเทศไทยมีผู้ผลิตผลิตภัณฑ์โอท็อปทั้งสิ้น 34,054 ราย จากผลิตภัณฑ์ทั้งหมด 131,397 รายการ มีที่ได้รับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ 5 ดาว รวมจำนวนทั้งสิ้น 3,254 รายการ (ThaiTambon.com, 2014, Online) ในส่วนของจังหวัดยะลา มีผลิตภัณฑ์โอท็อประดับ 5 ดาวที่ได้รับการคัดสรรปี 2559 รวมจำนวน 19 ผลิตภัณฑ์ (Yala Community Development Office, 2018, p. 6) เป็นที่น่าสนใจว่า หากสามารถถอดบทเรียนการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมของธุรกิจโอท็อป ระดับ 5 ดาวได้ องค์กรผู้ตั้งกล่าว น่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการธุรกิจโอท็อปอื่นในการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาธุรกิจให้มีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการถอดบทเรียนการดำเนินงานด้านการสร้างอัตลักษณ์ อันเนื่องจากผลิตภัณฑ์โอท็อปทุกวันนี้มีความคล้ายคลึงกันมาก จึงจำเป็นต้องมี “อัตลักษณ์” ที่โดดเด่นและแตกต่าง อันจะนำมาซึ่งการสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขัน อีกทั้งอัตลักษณ์ยังเป็นหนึ่งในหลักเกณฑ์การคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งยังไม่มีการศึกษาเจาะลึกเรื่องนี้โดยตรง ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาอัตลักษณ์ผ้าและเครื่องแต่งกายของธุรกิจโอท็อป 5 ดาวในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดยะลา เนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีสภาพการแข่งขันสูง อีกทั้งจังหวัดยะลาจัดเป็นหนึ่งในพื้นที่พหุวัฒนธรรม ทั้งไทย จีน และมลายู จึงเป็นที่น่าสนใจว่าผู้ประกอบการมีการดำเนินงานกำหนดอัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์อย่างไรจนได้รับการคัดสรรโอท็อประดับ 5 ดาว อีกทั้งผลที่เกิดขึ้นภายหลังการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามอัตลักษณ์เป็นอย่างไร ดังกล่าวจึงเป็นที่มาของโครงการวิจัยนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ผ้าและเครื่องแต่งกายธุรกิจโอท็อป 5 ดาว อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) ผู้ประกอบการธุรกิจโอท็อปประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย ระดับ 5 ดาว อำเภอเมือง จังหวัดยะลา โดยมีรายละเอียดการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา

กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจโอท็อปประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย ระดับ 5 ดาว อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ที่ได้รับการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ปี 2559 (ปีคัดสรรล่าสุด) ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 5 ราย คิดเป็น 100 % ของประชากรทั้งหมด อันประกอบด้วย 1) คุณอาดอนัน กาปา ธุรกิจ “อาดอนันบาติก” 2) คุณดาริน ดวงเต็ม ธุรกิจ “เก๋บาติก” 3) คุณปิยะ สุวรรณพฤษ์ ธุรกิจ “ศรียะลาบาติก” 4) คุณต่วนฮาลาวิยะห์ ยาชิง ธุรกิจ “กลุ่มปักผ้าคลุม ผมมุสลิมสัมพันธ์” 5) คุณปริญญา ยีอราน ธุรกิจ “เยาวชนบิโอบาติก” (Yala Community Development Office, 2018, p. 5)

วิธีการรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้

ผู้วิจัยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) ในการศึกษาถอดบทเรียนถึง อัตลักษณ์ผ้าและเครื่องแต่งกายธุรกิจโอท็อป 5 ดาว อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ทั้งมิติประเภทผลิตภัณฑ์ที่พัฒนา อัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ แนวคิดที่มาของอัตลักษณ์ กระบวนการจัดทำผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างอัตลักษณ์ และผลที่เกิดขึ้นภายหลังการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามอัตลักษณ์ โดยสัมภาษณ์บุคคลสำคัญ (Key person) เน้นผู้เป็นเจ้าของธุรกิจหรือประธานกลุ่ม เนื่องจากเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานด้านการพัฒนาอัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์โอท็อปมากที่สุด ทั้งนี้การสัมภาษณ์ ได้ดำเนินการ ณ สถานประกอบการธุรกิจของกลุ่มเป้าหมายเป็นหลัก รวมถึงมีผลิตภัณฑ์หรือชิ้นงานที่ผ่านการคัดสรรได้ระดับคุณภาพโอท็อป 5 ดาว ประกอบข้อมูลขณะสัมภาษณ์

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา ณ สถานประกอบการธุรกิจ แต่ละแห่งโดยตรง ตลอดเดือนสิงหาคม 2562

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จะถูกนำไปเรียบเรียง จัดหมวดหมู่ จากนั้นจึงวิเคราะห์ เปรียบเทียบ สังเคราะห์ สรุปภาพรวมพร้อมเขียนพรรณนาเชิงเหตุผล

นิยามศัพท์

อัตลักษณ์ผ้าและเครื่องแต่งกายในที่นี้ หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะตัวของผลิตภัณฑ์โอท็อป 5 ดาว จังหวัดยะลา ของตราสินค้าใด ตราสินค้าหนึ่ง ซึ่งแตกต่างจากตราสินค้าอื่น ทั้งนี้อัตลักษณ์ผ้าและเครื่องแต่งกาย อาจได้แก่ วัสดุ เทคนิคการผลิต ลวดลายผ้า แนวคิดการออกแบบ ฯลฯ

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยโดยจำแนกตามกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา พร้อมสรุปสังเคราะห์อัตลักษณ์ร่วม ดังนี้

1. คุณอาดอนัน กาปา : ธุรกิจ “อาดอนันบาติก”

1.1 ประเภทผลิตภัณฑ์ที่พัฒนา ผ้าขึ้นบาติก

1.2 อัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ ผ้าบาติกลวดลายหินอ่อน เทคนิคสี 3 ชั้น ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 อัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ธุรกิจ “อาดอนันบาติก”

1.3 แนวคิดที่มาของอัตลักษณ์

เมื่อ 2 ปีที่ผ่านมา คุณอาตือนันได้เข้ารับการอบรมร่วมกับสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ ทำให้ได้รับคำแนะนำจากวิทยากรถึงทิศทางการดำเนินงานธุรกิจ โดยให้ทางกลุ่มยังคงลวดลายท้องถิ่นเดิม เนื่องจากมีความชำนาญเชี่ยวชาญและผลิตภัณฑ์ยังคงจำหน่ายได้ แต่ควรเพิ่มลวดลายสากลที่ต่อยอดแนวคิดมาจากลวดลายท้องถิ่นเพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์สู่ตลาดสากล คุณอาตือนันจึงเริ่มศึกษาถึงจุดเด่นของจังหวัดยะลาอย่างจริงจัง ทำให้พบว่าจังหวัดยะลาออกเหนือจากมีชื่อเสียงด้านกรรณก กริช กล้วยหิน ส้มโชกุน ฯลฯ จังหวัดยะลายังมีชื่อเสียงด้านหินอ่อนเนื่องจากมีภูเขาหินปูนเป็นจำนวนมาก จึงมีแหล่งหินอ่อนที่มีคุณภาพ มีสีสันทวยงาม ทั้งสีชมพู เทา ขาว และดำ ประกอบกับจากการสำรวจตลาดผ้าบาติก พบว่าลวดลายหินอ่อนยังไม่มีผู้ผลิตรายใดนำมาทำลวดลายบนผ้าบาติก ด้วยเหตุนี้คุณอาตือนันจึงได้พัฒนาสร้างสรรค์ “ผ้าบาติกลายหินอ่อน” โดยใช้หลากหลายเทคนิคผสมผสานทั้งการเขียนสี สบัตปูกัน ฟันสี เป่า ฉีดน้ำ ฯลฯ รวมถึงใช้สีที่ผสมผสานทั้งสีบาติก สีน้ำ และสีน้ำมัน ทั้งนี้อัตลักษณ์ลวดลายหินอ่อนดังกล่าว คุณอาตือนันได้นำไปใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกจนได้รับการคัดสรรโอทอประดับ 5 ดาว โดยปี 2555 จัดทำผ้าบาติกลายหินอ่อนเทคนิคสีชั้นเดียว, ปี 2559 จัดทำผ้าบาติกลายหินอ่อนโดยใช้เทคนิคสี 2 ชั้น และปี 2562 ปีล่าสุด จัดทำผ้าบาติกลายหินอ่อนโดยใช้เทคนิคสี 3 ชั้น

“.....ที่เรียกว่าอัตลักษณ์ ต้องแตกต่างจากคนอื่น แตกต่างจากคู่แข่ง จากการสำรวจตลาดผ้าบาติกพบว่า ส่วนใหญ่มักทำผ้าบาติกลายดอกไม้ ใบไม้ ลายสัตว์น้ำและปะการัง ฯลฯ ลวดลายหินอ่อนยังไม่มีผู้ผลิตรายใดนำมาทำลวดลายบนผ้าบาติก จึงเห็นช่องว่างทางการตลาด ทำบาติกลายหินอ่อนในที่สุด.....”

อาตือนัน กาปา, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2562

1.4 กระบวนการจัดทำผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างอัตลักษณ์

- การเตรียมผ้า ตัดผ้าตามขนาดที่ต้องการ จากนั้นจึงนำผ้าวางชิงบนวัตถุให้เอียง ให้มีลักษณะทั้งสูงและต่ำ
- การจัดทำลวดลายผ้า
  - จัดเตรียมวัสดุ โดยทำการผสมสีด้วยสีบาติก โขเคียมซิลิเกต และน้ำ หลังจากนั้นคนผสมทั้งหมดให้เข้ากัน ตรวจสอบความข้นและหนืดให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมแก่การนำมาใช้
  - ทำการเขียนลายเส้นด้วยซิลิเกตที่ผสมกับน้ำปูนใส ใช้เทคนิคการสบัตปูกัน ทำการฉีดและฟันสีด้วยกระบอคน้ำฉีด ฉีดให้ทั่วตามลวดลายที่ต้องการโดยน้ำจะเป็นตัวดึงความชุ่มชื้นของระดับสี ทั้งนี้บริเวณผ้าที่อยู่ต่ำจะเป็นบริเวณที่มีการกระจุกตัวของสี ทำให้ได้สีเข้ม ส่วนบริเวณผ้าที่อยู่สูงกว่า สีจะเกิดการไหลทำให้ได้ลวดลายและระดับสีที่อ่อนกว่า
  - ผึ่งผ้าพักไว้ให้แห้งประมาณ 1 ชั่วโมง ช่วงนี้จะเกิดการวิ่งของของเหลวแตกออกไปเรื่อยๆ จนกว่าผ้าจะเริ่มแห้งทำให้เกิดเส้นลวดลายหินอ่อน
  - ทำการตกแต่งลวดลายหินอ่อนอีกครั้งด้วยการใช้ฟู่กัน/พองน้ำ จุ่มซิลิเกต เขียนตกแต่งลวดลายขั้นสุดท้ายซึ่งจัดเป็นเทคนิคขั้นสูงที่ต้องอาศัยประสบการณ์ ความชำนาญ รวมถึงอารมณ์จินตนาการของผู้เขียน
  - ผึ่งผ้าบาติกให้แห้งอีกครั้ง แล้วจึงนำผ้าไปหมักซิลิเกตที่ละลายน้ำไว้แล้วในถังพักทิ้งไว้ 1 คืน เพื่อป้องกันผ้าสีตกและให้สีติดผ้าบาติกทนทานยิ่งขึ้น
  - ทำการแช่ผ้าที่หมักซิลิเกตด้วยน้ำผสมผงซักฟอกประมาณ 20 นาทีและทำการซัก 1 ครั้ง จากนั้นทำการซักด้วยน้ำเปล่าอีก 2 ครั้ง ก่อนนำผ้าไปซักตามปกติ พร้อมตากแดดให้แห้ง

▪ การแปรรูป การบรรจุภัณฑ์พร้อมจัดจำหน่าย

ตัดผ้าตามชิ้นงานที่ต้องการ หรืออาจตัดเย็บเป็นชุดสำเร็จรูป รีดผ้าให้เรียบ ใส่ถุงบรรจุภัณฑ์ พร้อมจัดจำหน่าย

1.5 ผลที่เกิดขึ้นภายหลังการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามอัตลักษณ์

ช่วยให้ได้รับการคัดสรรโอทอป 5 ดาว อีกทั้งในเชิงพาณิชย์สามารถสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยการนำลวดลายหินอ่อนเทคนิค 3 ชั้นดังกล่าว ไปต่อยอดพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์อื่นนอกเหนือจากผ้าชิ้น เช่น จัดทำเป็นเสื้อเชิ้ต ชุดเดรส เสื้อบอลลูกเสือคางคาว ฯลฯ ทำให้จำหน่ายได้ในปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น

2. คุณดาริน ดวงเต็ม : ธุรกิจ “เก๋บาติก”

2.1 ประเภทผลิตภัณฑ์ที่พัฒนา ผ้าขึ้นบาติก

2.2 อัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ ผ้าบาติกลวดลายกล้วยหิน เทคนิคสี 3 ชั้น ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 อัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ธุรกิจ “เก๋บาติก”

2.3 แนวคิดที่มาของอัตลักษณ์

ด้วยจังหวัดยะลามีกล้วยหินที่เป็นผลไม้ที่โดดเด่นมีชื่อเสียงเป็นอัตลักษณ์ของจังหวัด ซึ่งที่ผ่านม้อัตลักษณ์ดังกล่าวมักนำมาใช้กับผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารผ่านการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ยังไม่พบว่ามีกรนำอัตลักษณ์ดังกล่าวมาใช้กับผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช่อาหาร คุณเก๋จึงเกิดแนวคิดในการจัดทำผ้าบาติกลายกล้วยหิน โดยให้มีลักษณะโดดเด่นด้านรูปลักษณ์ของกล้วยหินที่มีลักษณะเหลี่ยมแตกต่างจากกล้วยประเภทอื่น อีกทั้งโดดเด่นด้านสีสัน ที่มีสีเขียว สีนํ้าตาล สีเขียว และแซมด้วยสีแดงซึ่งเป็นสีของเปลือกกล้วย

“.....ยะลาขึ้นชื่อเรื่องกล้วยหิน ส้มโชกุน ไก่เบตง เจาก๊วยเบตง ก็พยายามนำสิ่งที่เป็นลักษณะเฉพาะเชิงพื้นที่ มาออกแบบอัตลักษณ์ลวดลายผ้า มาปิ้งที่กล้วยหิน รู้สึกมันมีเหลี่ยมที่น่าสนใจ ลงทุนซื้อกล้วยหินจริงๆ มาดู มาศึกษา ทดลองวาด จนมาลงตัวอย่างที่เห็น.....”

ดาริน ดวงเต็ม, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2562

2.4 กระบวนการจัดทำผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างอัตลักษณ์

■ การเตรียมผ้า นำผ้าที่จะใช้เขียนลวดลายมาซัก เพื่อล้างแป้งออก เมื่อผ้าแห้งนำผ้าวางชิงบนเฟรม

■ การจัดทำลวดลายผ้า

- ร่างแบบหรือลายกล้วยลงบนผ้าด้วยดินสอ จากนั้นจึงทำการเขียนเทียน

- ทำการลงสีบาติกชั้นที่ 1 รอจนสีแห้ง ดำเนินการลงซ้ำเป็นครั้งที่ 2 รอจนสีแห้ง และลงสีซ้ำเป็นครั้งที่ 3

- นำผ้าที่ลงสีมาเคลือบน้ำยาโซเดียมซัลไฟด์เพื่อกันสีตก โดยใช้เวลาประมาณ 6 ชม. หลังจากนั้นจึงนำผ้าล้างด้วยน้ำเปล่าเพื่อเอาน้ำยาออก

- นำผ้าไปต้มน้ำเดือด 5 นาที เพื่อเอาเทียนออกให้หมด จากนั้นนำผ้ามาซักตามปกติ พร้อมตากให้แห้ง

■ การแปรรูป การบรรจุภัณฑ์พร้อมจัดจำหน่าย

รีดผ้า ก่อนนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ เช่น เสื้อแฟชั่น ผ้าพันคอ กระเป๋า ฯลฯ ใส่ถุงบรรจุภัณฑ์ พร้อมจัดจำหน่าย

2.5 ผลที่เกิดขึ้นภายหลังการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามอัตลักษณ์

เนื่องจากผลงานผ้าบาติกลายกล้วยหิน ใช้เทคนิคลงสีแบบ 3 ชั้น จึงทำให้สามารถจำหน่ายได้ราคาสูงกว่าผ้าบาติกแบบชั้นเดียวถึง 2 เท่า อีกทั้งผู้ประกอบการยังนำผ้าลวดลายดังกล่าวพัฒนาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์อื่น อันได้แก่ เสื้อเชิ้ต เสื้อบอลลูน เสื้อคางคาว ชุดเดรส ผ้าพันคอ กระเป๋า พวงกุญแจ ฯลฯ ทำให้มียอดขายที่เพิ่มมากขึ้น

3. คุณปิยะ สุวรรณพฤษ : รุขกิจ “ศรียะลาบาติก”

3.1 ประเภทผลิตภัณฑ์ที่พัฒนา ผ้าขึ้นบาติก

3.2 อัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ เทคนิคผลิตผ้าปะลาจิงด้วยบล็อกไม้ ลวดลายผสมผสานวัฒนธรรม ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 อัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์รุขกิจ “ศรียะลาบาติก”

3.3 แนวคิดที่มาของอัตลักษณ์

อัตลักษณ์ผ้าของรุขกิจศรียะลาบาติก เป็นการผสมผสานระหว่าง “ผ้าปะลาจิง” ซึ่งเป็นผ้าทอมือโบราณ กับเทคนิคการพิมพ์ลายบนผืนผ้าด้วย “บล็อกไม้” และสลักเป็นลวดลายที่ถอดแบบจากวัฒนธรรมในพื้นที่ใต้แบบผสมผสาน อาทิ ลวดลายกระเบื้องโมเสกโบราณของมลายูอิสลาม ลวดลายประแจเงิน ลวดลายจั่วบ้านไทย ฯลฯ พัฒนาสร้างสรรค์กระบวนการผลิตผ้าให้มีมิติของสีเส้นและลวดลายที่มีความแปลกสะดุดตา แต่ก็ยังคงคงงามและแฝงอัตลักษณ์รากเหง้าท้องถิ่นเอาไว้ได้อย่างสง่างาม

“.....เราลงทุนทำบล็อกพิมพ์ บล็อกไม้เอง ลวดลายบนผ้าเราคพิมพ์ด้วยมือทุกชิ้นงาน ทำให้ลวดลายที่ออกมาชัดเจน อ่อนช้อย สัมผัสได้ถึงความนุ่มนวลของลายผ้า แตกต่างจากบล็อกที่กดพิมพ์ด้วยเครื่องจักรที่ลวดลายดูแข็งกระด้าง ไม่น่าสนใจ.....”

ปิยะ สุวรรณพฤษ, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2562

3.4 กระบวนการจัดทำผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างอัตลักษณ์

- การเตรียมผ้า นำผ้าที่จะใช้เขียนลวดลายมาซัก เพื่อล้างแป้งออก เมื่อผ้าแห้งนำผ้าวางชิงบนเฟรม
- การจัดทำลวดลายผ้า
  - ลงสีพื้นแรก โดยใช้พิมพ์บล็อกไม้จุ่มสีบาติกที่ผสมกับโซดาแอซ ลงลวดลายไปที่ผืนผ้า
  - ทำการเพ้นท์สี ซึ่งอาจเพ้นท์สีเดียว หรือเพ้นท์ไล่สีก็ได้
  - ทาเคลือบสีด้วยน้ำยาโซเดียมซิลิเกต ตากทิ้งไว้ประมาณ 4-8 ชั่วโมง แล้วจึงนำผ้าไปล้างน้ำเปล่าเพื่อเอาน้ำยาออก
  - ทำการต้มผ้าในน้ำเดือดที่ผสมผงซักฟอกและโซดาแอซ 15 นาที เพื่อให้เทียนออก จากนั้นล้างน้ำให้สะอาด
  - นำผ้าแช่น้ำเปล่า 1 คืน เพื่อให้ผ้าคลายตัวของสีครั้งสุดท้าย แล้วจึงนำผ้าไปซักตามปกติ พร้อมตากให้แห้ง
- การแปรรูป การบรรจุภัณฑ์พร้อมจัดจำหน่าย
  - รีดผ้า ก่อนนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อื่น จากนั้นนำมาใส่ถุงบรรจุภัณฑ์ พร้อมจัดจำหน่าย

3.5 ผลที่เกิดขึ้นภายหลังการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามอัตลักษณ์

ผลงานผ้าปะลาจิงด้วยบล็อกไม้ ลวดลายผสมผสานวัฒนธรรม ได้รับการตอบรับที่ดีจากการออกบู๊จำหน่ายสินค้าร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงการนำสินค้าจำหน่ายที่ห้างสรรพสินค้า King's Power อีกทั้งยังได้รับความสนใจจากลูกค้าที่เป็นผู้ประกอบการโรงแรม ที่ซื้อผ้านำไปตกแต่งห้องพัก นอกจากนี้คุณปิยะ สุวรรณพฤษ ยังได้ต่อยอดผลิตภัณฑ์จากเดิมที่มีเฉพาะผ้าขึ้น พัฒนาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป เช่น เสื้อผ้าบุรุษ เสื้อผ้าสตรี กระเป๋า ฯลฯ ซึ่งเน้นการตัดเย็บเป็น collection อีกทั้งมีการผสมผสานกับวัสดุชนิดอื่น เช่น หนัง กระดาษแปรรูปจากกล้วยหิน ฯลฯ

4. คุณท່วนฮาลาวีเยะห์ ยาซิง : รุรงกิจ “กลุ่มปักฝ้าคลุมผมมุสลิมสัมพันธ์”

4.1 ประเภทผลิตภัณฑ์ที่พัฒนา ฝ้าคลุมผมสตรีมุสลิม

4.2 อັตลัษณ์ผลิตภัณฑ์ ฝ้าคลุมผมบาวาและคริสตัลแท้ เทคนิคผลิตปักทึบสอยไหม และเดินเส้นฉลุโยงติดคริสตัลแท้สวารอฟกี ดั่งภาพที่ 4

ภาพที่ 4 อັตลัษณ์ผลิตภัณฑ์รุรงกิจ “กลุ่มปักฝ้าคลุมผมมุสลิมสัมพันธ์”

4.3 แนวคิดที่มาจากอັตลัษณ์

แนวคิดที่มาจากอັตลัษณ์ผลิตภัณฑ์ฝ้าคลุมผมกลุ่มปักฝ้าคลุมผมมุสลิมสัมพันธ์ มาจากฝีมือปักที่ละเอียด มีการใช้เทคนิคปักทึบสอยไหมและเดินเส้นฉลุโยง ประกอบกับการเลือกใช้วัสดุที่มีคุณภาพ ทั้งฝ้าบาวาเกรด A และคริสตัลแท้สวารอฟกีประดับตกแต่ง ทำให้ผลิตภัณฑ์ฝ้าคลุมผมของทางกลุ่มฯ ดูดีมีคุณภาพ ละเอียดประณีตงดงาม จนได้รับการคัดสรรโอทอปประดับ 5 ดาวในที่สุด

“.....ลวดลายอาจจะคล้ายๆ ทั่วไป เป็นลายดอกกุหลาบ ดอกบัว ดอกกล้วยไม้ ฯลฯ แต่ฝีมือนักปักยืนยันว่าไม่เหมือน สามารถเปรียบเทียบกับทั่วไปได้เลย งานของเราปักเนี้ยบมาก ละเอียดมาก แล้วเทคนิคปักทึบสอยไหม เดินเส้นฉลุโยง ไม่ใช่ใครก็ทำได้ มันเป็นเทคนิคขั้นสูง ที่ไม่ได้ทำกันง่ายๆ .....”

ท่งวนฮาลาวีเยะห์ ยาซิง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2562

4.4 กระบวนการจัดทำผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างอັตลัษณ์

▪ การเตรียมวัสดุ

ลอกลายลงบนกระดาษไข จากนั้นจึงเตรียมฝ้า โดยใช้สะตึงตึงฝ้าให้ตึง เขียนลายบนฝ้า

▪ การปักฝ้า

เริ่มปักฝ้าตามลวดลายโดยใช้เทคนิคปักทึบสอยไหม จากนั้นจึงตัดฝ้าออก เดินเส้นฉลุโยง ใช้หัวแร้งตัดริมฝ้า ฉีฉลุ

▪ การบรรจุภัณฑ์พร้อมจัดจำหน่าย

ใส่กล่องบรรจุภัณฑ์ พร้อมจัดจำหน่าย

4.5 ผลที่เกิดขึ้นภายหลังการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามอັตลัษณ์

เนื่องจากผลิตภัณฑ์ฝ้าคลุมผมของกลุ่มฯ มีลวดลายการปักที่ละเอียดประณีต งดงาม อีกทั้งใช้วัสดุที่มีคุณภาพ ทั้งฝ้าบาวาและคริสตัลแท้สวารอฟกี จึงทำให้ทางกลุ่มสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์โดยจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้ในราคาสูง รวมถึงสามารถจัดจำหน่ายไปยังตลาดต่างประเทศ (ในนามกลุ่มศรีปุตรี) อันได้แก่ ประเทศจีน มาเลเซีย และมัลดีฟ นอกเหนือจากนี้ทางกลุ่มยังมีการต่อยอดพัฒนาปักเป็นผลิตภัณฑ์อื่นเพิ่มเติม อันได้แก่ ปลอกหมอน เสื้อมินิกระโปรง เสื้อบานง ฯลฯ

5. คุณปริญญา ยีอราน : ธุรกิจ “เยาวชนบือแนบาดิก”

5.1 ประเภทผลิตภัณฑ์ที่พัฒนา ผ้าขึ้นบาดิก บล็อกไม้

5.2 อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ ผ้าบาติกลวดลายดอกกุหลาบประยุกต์ ใช้วัตถุดิบสีธรรมชาติ ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ธุรกิจ “เยาวชนบือแนบาดิก”

5.3 แนวคิดที่มาของอุตสาหกรรม

แนวคิดผลิตภัณฑ์ลายดอกกุหลาบประยุกต์ ได้มาจากการเข้ารับการอบรมร่วมกับสถาบันพัฒนาสิ่งทอที่จังหวัดสงขลา โดยวิทยากรกำหนดโจทย์ให้ออกแบบลวดลายผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายมุสลิมจังหวัดชายแดนใต้ คุณปริญญาและสมาชิกกลุ่มรวม 10 คน จึงได้คิดออกแบบลวดลายภายใต้ธีมดอกไม้ โดยแต่ละคนเลือกต้องออกแบบดอกไม้ที่ตนชอบและไม่ซ้ำกัน ซึ่งคุณปริญญาได้เลือกออกแบบลายดอกกุหลาบประยุกต์ ดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกลายดอกกุหลาบประยุกต์ ที่ผสมผสานกับการใช้สีธรรมชาติจากใบหูกวางและใบมังคุด รังสรรค์ผลงานผลิตภัณฑ์บาติกส่งเข้ารับการคัดสรร จนได้เครื่องหมายโอท็อป 5 ดาวในที่สุด

“.....เราเลือกใช้สีธรรมชาติย้อมผ้า มีทั้งใบหูกวาง ใบมังคุด เปลือกไม้ต่างๆ ย้อมผ้าด้วยกรรมวิธีพิเศษเฉพาะที่ทำให้สีติดผ้าทนนาน สีไม่ตก ก็ลองถูกลองผัดมาหลายรอบ กว่าจะได้สีสวย ติดทนนานแบบนี้.....”

ปริญญา ยีอราน, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2562

5.4 กระบวนการจัดทำผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างอุตสาหกรรม

▪ การเตรียมวัตถุดิบ

- ตัดผ้าตามขนาดที่ต้องการ จากนั้นจึงนำผ้าวางชิงบนเฟรมให้ตึง

- จัดทำน้ำสีจากธรรมชาติ โดยนำวัตถุดิบจากธรรมชาติมาสับๆ ให้เล็กพอประมาณ แล้วใส่ในถุงผ้าที่เตรียมไว้

จากนั้นนำเอาไปต้มกับน้ำที่เดือด

▪ การจัดทำลวดลายผ้า

- เตรียมเทียนให้ร้อน ใช้บล็อกไม้จุ่มเทียนปิมลงบนผ้า

- ลงสีโดยใช้ฟองน้ำจุ่มน้ำสีจากธรรมชาติ ลูบบนผ้าให้ทั่วผืนผ้า รอผ้าให้แห้ง แล้วจึงนำผ้าออกจากเฟรม

- นำผ้าไปแช่น้ำขี้เถ้าหรือน้ำปูนใสประมาณ 5 นาที เพื่อจับสีให้ติดกับผ้า จากนั้นจึงนำผ้าไปผึ่งแดดให้แห้ง

- ต้มน้ำให้เดือด นำผ้าไปจุ่มเพื่อให้เทียนออก จากนั้นจึงนำผ้าด้วยไปซักตามปกติ และนำไปตากให้แห้ง

▪ การบรรจุภัณฑ์พร้อมจัดจำหน่าย

นำผ้าไปรีดและแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ตามต้องการ บรรจุใส่ถุงบรรจุภัณฑ์ พร้อมจัดจำหน่าย

5.5 ผลที่เกิดขึ้นภายหลังการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามอุตสาหกรรม

ผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกลายดอกกุหลาบประยุกต์ ใช้วัตถุดิบสีธรรมชาติ สามารถจำหน่ายได้ในราคาและจำนวนเหมือนผลิตภัณฑ์ลวดลายและสีอื่นปกติ หากแต่สามารถจำหน่ายได้เพิ่มเติมพิเศษ ในนามผลงานของเยาวชนนักเรียนโรงเรียนอนุคม

ศาสนวิทยา (ที่คุณปริญญาว่าจ้างงานเพื่อช่วยให้นักเรียนมีรายได้) โดยจำหน่ายให้แก่โครงการของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ รวมถึงโครงการของมูลนิธิชัยพัฒนา

จากการสังเคราะห์คุณลักษณะร่วมของอัตลักษณ์ผ้าและเครื่องแต่งกายธุรกิจโอท็อป 5 ดาว อำเภอเมือง จังหวัดยะลา พบว่ามีดังนี้

1. การเลือกใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพและแตกต่าง

จากงานวิจัยธุรกิจกลุ่มปักผ้าคลุมผมมุสลิมสัมพันธ์ เลือกใช้ผ้าบาเวกาเรต A และคริสตัลแท่งสวารอฟกี้ เป็นวัตถุดิบในการผลิต ในขณะที่ธุรกิจรีเยลาบาติกเลือกใช้ผ้าปะลาจซึ่งเป็นผ้าทอมีโอโบราณเป็นวัตถุดิบในการสร้างสรรค์งานบาติกดังกล่าวเป็นการเลือกใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพและแตกต่างกำหนดเป็นอัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์

2. การออกแบบลวดลายที่มีเรื่องราวที่แตกต่าง

ธุรกิจจาดอนันบาติก ออกแบบจัดทำบาติกลายหินอ่อน เนื่องจากจังหวัดยะลามีภูเขาหินปูนจำนวนมาก ซึ่งเป็นแหล่งหินอ่อนที่มีคุณภาพและมีสีสวยงาม ประกอบกับลวดลายหินอ่อนยังไม่มีผู้ผลิตรายใดนำมาทำลวดลายบนผ้าบาติก ในขณะที่ธุรกิจเกบาติก ออกแบบจัดทำบาติกลายกล้วยหินที่เป็นผลไม้ที่โดดเด่นมีชื่อเสียงเป็นอัตลักษณ์ของจังหวัด ซึ่งที่ผ่านมามีอัตลักษณ์ดังกล่าว มักนำมาใช้กับผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารผ่านการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ยังไม่พบว่ามีผู้นำอัตลักษณ์ดังกล่าวมาใช้กับผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช่อาหาร ส่วนธุรกิจรีเยลาบาติก ออกแบบจัดทำผ้าปะลาจลวดลายที่ผสมผสานวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนใต้ ดังกล่าวคือการออกแบบลวดลายที่มีเรื่องราวที่แตกต่างไปจากคู่แข่ง

3. การใช้เทคนิคผลิตขั้นสูงที่แตกต่าง

ธุรกิจจาดอนันบาติก และธุรกิจเกบาติก เลือกใช้เทคนิคทำผ้าบาติกสี 3 ชั้น ซึ่งเป็นเทคนิคผลิตขั้นสูงที่แตกต่างจากทั่วไป ส่วนธุรกิจยาวชนบือแนบาติก เลือกใช้เทคนิคสีธรรมชาติด้วยกรรมวิธีพิเศษเฉพาะที่ทำให้สีติดผ้าทนนาน ในขณะที่ธุรกิจกลุ่มปักผ้าคลุมผมมุสลิมสัมพันธ์ เลือกใช้เทคนิคปักที่บอบสวยไหม และเดินเส้นฉลุโยง เหล่านี้ล้วนเป็นเทคนิคผลิตขั้นสูงในการกำหนดอัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ของธุรกิจ

อภิปรายผลการวิจัย

อัตลักษณ์ผ้าและเครื่องแต่งกายธุรกิจโอท็อป 5 ดาว อำเภอเมือง จังหวัดยะลา มาจากการเลือกใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพและแตกต่าง การออกแบบลวดลายที่มีเรื่องราวที่แตกต่าง และการใช้เทคนิคผลิตขั้นสูงที่แตกต่าง ที่เป็นเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่า คุณลักษณะอัตลักษณ์ดังกล่าวเป็นไปตามนิยาม “ผลิตภัณฑ์โอท็อประดับ 5 ดาว” ที่คณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ แห่งชาติ (กอ. นตผ.) กำหนด โดยผลิตภัณฑ์โอท็อประดับ 5 ดาว ต้องเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพมาตรฐานหรือมีศักยภาพในการส่งออก อีกทั้งหลักเกณฑ์การคัดสรร จะพิจารณาข้อมูลด้านผลิตภัณฑ์ ความเป็นมาของผลิตภัณฑ์ และด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์ ร่วมด้วย (Local Wisdom and Community Enterprise Promotion Office, 2015, online) ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้อัตลักษณ์ผ้าและเครื่องแต่งกายธุรกิจโอท็อป 5 ดาว ได้ผลสะท้อนดังกล่าว สอดคล้องกับผลวิจัยของ Utiswanankul & Disatapundhu (2017, p. 3) ที่ศึกษาภูมิปัญญาผ้าอาเซียนของผ้าปักไทย ลาว และเวียดนาม ซึ่งพบว่าผ้าอาเซียนมีอัตลักษณ์ทางด้านรูปแบบและเทคนิคจำเพาะที่แตกต่างกัน โดยแสดงออกผ่านทางองค์ประกอบทางศิลปะ ได้แก่ ลวดลาย รูปแบบ สี และเทคนิค ซึ่งแฝงไว้ด้วยความคิดความเชื่อ และวัฒนธรรมร่วมของภูมิภาคแต่ยังคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์เฉพาะของแต่ละประเทศ นอกเหนือจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องผ้าของอีกหลายพื้นที่ในประเทศไทย เช่น ผ้ายกเมืองนคร ที่อัตลักษณ์เน้นการใช้เทคนิคการทอและเพิ่มลวดลายด้วยเส้นพุ่งพิเศษ ทำให้เกิดลายบนบนผืนผ้า (Atitung & Buakaw, 2017, p. 1) หรือผ้าปักกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง ที่อัตลักษณ์เน้นใช้วัตถุดิบเนื้อผ้าใยกล้วย เทคนิคการเขียนเทียนด้วยมือ และการปักลวดลายแบบนับช่อง (Sonprom, Saributr, & Sodpibarn, 2016, p. 116-117) อย่างไรก็ตาม หากเมื่อศึกษาเจาะลึกอัตลักษณ์ด้านลวดลาย พบว่ามีความแตกต่างในรายละเอียด กล่าวคือ รูปแบบลวดลายผ้าบาติกจังหวัดอื่นๆ ทางตอนใต้ เช่น จังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่ มักเป็นลวดลายสัตว์ทะเล เช่น ปู ปลา กุ้ง หอย เต่า ฯลฯ (Supaviriyakorn, 2009, p. 3) ในขณะที่ลวดลายผ้าและเครื่องแต่งกายในพื้นที่ยะลา จะไม่ใช่รูปสัตว์ เนื่องจากขัดกับหลักคำสอนของอิสลาม

สรุปและข้อเสนอแนะ

อัตลักษณ์ผ้าและเครื่องแต่งกายธุรกิจโอท็อป 5 ดาว อำเภอเมือง จังหวัดยะลาทั้ง 5 ธุรกิจ เป็นดังนี้ 1) อัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ธุรกิจจาดอนันบาติก ได้แก่ ผ้าบาติกลายหินอ่อน เทคนิคสี 3 ชั้น 2) อัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ธุรกิจเกบาติก ได้แก่ ผ้าบา

ติกลายกล้วยหิน เทคนิคสี 3 ชั้น 3) อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ธุรกิจศรียะลาบาติก ได้แก่ เทคนิคผลิตผ้าปะลาจิงด้วยบล็อกไม้ ลวดลายผสมผสานวัฒนธรรม 4) อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ธุรกิจกลุ่มปักผ้าคลุมผสมสตรีมุสลิมสัมพันธ์ ได้แก่ ผ้าคลุมหมบบาวาและ คริสต์ลแท้ เทคนิคปักที่บสอยไหมและเดินเส้นฉลุโยง 5) อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ธุรกิจเยาวชนบือแนบาติก ได้แก่ ผ้าบาติกลาย ดอกกุหลาบประยุกต์ ใช้วัตถุดิบสีธรรมชาติ ซึ่งจากการสังเคราะห์อุตสาหกรรมผ้าและเครื่องแต่งกายดังกล่าว จะเห็นได้ว่ามาจากการเลือกใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพและแตกต่าง การออกแบบลวดลายที่มีเรื่องราวที่แตกต่าง และการใช้เทคนิคผลิตขั้นสูงที่แตกต่าง ด้วยเหตุนี้จึงมีข้อเสนอแนะสำหรับธุรกิจประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย ควรมีการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ในทิศทางดังกล่าว รวมถึงการสื่อสารสร้างแบรนด์ให้ลูกค้ากลุ่มเป้าหมายได้รับรู้ ทั้งอุตสาหกรรมที่จับต้องได้ เช่น ลวดลาย คุณภาพวัตถุดิบ ความแตกต่างของวัตถุดิบ ฯลฯ และ อุตสาหกรรมที่จับต้องไม่ได้ เช่น ความเป็นมาของลวดลาย และเทคนิคการผลิตขั้นสูง

เอกสารอ้างอิง

- Atitung, P. & Buakaw, W. (2017). Cultural tourism management follow the Pha Yok Muang Nakhon at Ban Noen Thammang Art and Crafts Training Center in Chian Yai District, Nakornsithammarat Province. *National and international Academic Conferences, Sripatum Universities 12th*. December 14, 2017. Bangkok: Sripatum University. (in Thai)
- Bureau of Local Wisdom and Community Enterprise Promotion. (2015). *Public guide for OTOP product champion*. [Online]. Retrieved April 29, 2019, from: <https://info.go.th/Guide/GenerateCitizenGuideFront/11939>. (in Thai)
- Secretarial Subdivision of the National OTOP Administrative Board. (2017). *OTOP action plan 2019-2022*. [Online]. Retrieved April 29, 2019, from: [www.mua.go.th > users > doc >OTOPActionPlan62_2063](http://www.mua.go.th/users/doc/OTOPActionPlan62_2063). (in Thai)
- Sonprom, S., Saributr, U. & Sodpibarn, P. (2016). The study and product design from Mong identity embroidery. *Art and Architecture Journal Naresuan University*, 7(2), 111-123. (in Thai)
- Supaviriyakorn, S. (2009). The designs of batik cloth in andaman provinces. Phuket: Prince of Songkla University. (in Thai)
- ThaiTambon.com. (2014). *OTOP product producers*. [Online]. Retrieved April 29, 2019, from: <http://www.thaitambon.com>. (in Thai)
- Utiswanankul, P. & Disatapundhu, S. (2017). Asean textile wisdom: Embroidery, identity and culture capital of Thai, Laos and Vietnam. *Journal of Fine Arts Research and Applied Arts*, 4(1), 2-41. (in Thai)
- Yala Community Development Office. (2018). *OTOP product champion 2016 Yala Province*. Yala: Yala Community Development Office. (in Thai)

บุคลากรกรม

- อาดือนัน กาลา (ผู้ให้สัมภาษณ์). อัสพร อีซอ (ผู้สัมภาษณ์). ที่สถานประกอบการ 26 ซอยสง่างูทิศ ถนนผังเมือง 5 ตำบลสะเตง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 95000. เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2562.
- ดาริน ดวงเต็ม (ผู้ให้สัมภาษณ์). อัสพร อีซอ (ผู้สัมภาษณ์). ที่สถานประกอบการ 7 ซอย 2 ถนนคูปตาสา ตำบลสะเตง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 95000. เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2562.
- ปิยะ สุวรรณพฤษ (ผู้ให้สัมภาษณ์). อัสพร อีซอ (ผู้สัมภาษณ์). ที่สถานประกอบการ 24 ซอยกาญจนา 2 ถนนสิโรรส ตำบลสะเตง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 95000. เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2562.
- ถ้วนฮาลาวิยะห์ ยาซิง (ผู้ให้สัมภาษณ์). อัสพร อีซอ (ผู้สัมภาษณ์). ที่คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา 133 ถนนเทศบาล 3 ตำบลสะเตง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 95000. เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2562.
- ปริญญา ยีอราน (ผู้ให้สัมภาษณ์). อัสพร อีซอ (ผู้สัมภาษณ์). ที่สถานประกอบการ 12/4 หมู่ 4 ซอยชาวบัณฑิต ถนนยะลา-รามัน ตำบลบุดี อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 95000. เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2562.